تئاتر و سینما

احکام

- در ساخت فیلم ها باید توهین به مؤمنین، توهین یا بی احترامی نسبت به مقدسات دینی و یا هر حرامی دیگری رخ ندهد.
- پوشیدن لباس جنس مخالف و تقلید صدای او هنگام بازیگری اگر سبب فساد یا گناهی نشود جائز است.
- آرایش و گریم زنان توسط مرد نامحرم نباید انجام شود و بعلاوه در هنگام بازی، بازیگر زن که آرایش شده از دید نامحرمان پوشیده باشد (مثل فیلمبردار، کارگردان و سایر عوامل پشت صحنه) .

س1. آیا در صورت لزوم، استفاده از لباس رسمی علمای دین و قضات در فیلم های سینمایی جایز است؟
آیا تدوین و تولید فیلم های سینمایی با صبغه دینی و عرفانی راجع به علمای گذشته یا معاصر با حفظ احترام آنان و حرمت اسلام و بدون اسائه ادب و بی احترامی به آنان جایز است یا خیر؟
به خصوص با توجه به این که هدف، ارائه ارزش های والا و عمیق ترسیم شده توسط دین حنیف اسلام و بیان مفهوم عرفان و فرهنگ اصیلی که امتیاز امت اسلامی ما محسوب می شود، و همچنین مقابله با فرهنگ مبتذل دشمن می باشد، و بیان آن ها با زبان سینما جذّابیّت و تأثیر زیادی به خصوص بر نسل جوان دارد؟

ج. با توجه به این که سینما وسیله ای برای آگاهی و تبلیغ است، بنا بر این به تصویرکشیدن و ارائه هر چیزی که ممکن است از آن برای رشد فکری جوانان و غیر آنان و ارتقای آگاهی و ترویج فرهنگ اسلامی استفاده شود، اشکال ندارد. یکی از این راه ها معرفی شخصیت عالمان دین و زندگی اختصاصی آنان و همچنین سایر دانشمندان و صاحب منصبان و زندگی خصوصی آنان است، ولی رعایت شئونات اختصاصی و احترام آنان و همچنین حریم زندگی خصوصی آنان واجب است ؛ و همچنین نباید از آن برای ارائه مفاهیم منافی با اسلام استفاده شود.

س2. ما تصمیم به ساخت یک فیلم داستانی و حماسی گرفته ایم که حادثه جاوید کربلا را ترسیم نموده و اهداف بزرگی را که امام حسین (ع) به خاطر آن ها به شهادت رسید، بیان کند، با توجه به این که شخصیت امام حسین (ع) در این فیلم به صورت یک فرد عادی و قابل رؤیت با چشم نشان داده نشده بلکه در تمامی مراحل فیلم برداری و تولید و نورپردازی به صورت یک شخصیت نورانی نشان داده شده است، آیا ساخت این فیلم و نشان دادن شخصیت امام حسین (ع) با این کیفیت جایز است؟

ج. اگر فیلم بر اساس منابع مستند و با حفظ قداست موضوع و مراعات مقام و منزلت والای امام حسین (ع) و اصحاب و اهل بیت گرامی او (سلام الله علیهم اجمعین) ساخته شود، اشکال ندارد، ولی چون حفظ قداست موضوع چنان که شایسته آن است، و حفظ حرمت سیدالشهدا و اصحاب او (سلام الله علیهم اجمعین) بسیار مشکل است، بنا بر این باید در این زمینه احتیاط شود.

س3. پوشیدن لباس زنانه توسط مردان و برعکس، برای بازی در تئاتر و سینما چه حکمی دارد؟ تقلید صدای مردان توسط زنان و برعکس چه حکمی دارد؟

ج. پوشیدن لباس جنس مخالف و تقلید صدای او هنگام بازیگری و بیان خصوصیات یک شخص حقیقی، اگر سبب فساد نگردد، بعید نیست که جایز باشد.

س4. استفاده زنان از انواع کرم و لوازم آرایش در تئاترها و نمایش هایی که توسط مردان هم دیده می شوند، چه حکمی دارد؟

ج. اگر آرایش توسط خود آنان یا زنان و یا یکی از محارم ایشان صورت بگیرد، و فسادی هم بر آن مترتّب نشود، اشکال ندارد، و در غیر این صورت جایز نیست. البته صورت آرایش شده باید از نامحرم پوشانده شود.

نقّاشی و مجسّمه سازی

- مجسّمه سازی و نقاشی، حتی از حیوان یا انسان با هیئت کامل، به خودی خود، حرام نیست، مگر ترویج فرهنگ ضدّ دینی باشد.
- مرمّت یا بازسازی تابلوهای هنری حتی اگر مربوط به سایر ادیان مثل مسیحیت و... و یا مشتمل بر نقش حضرت عیسی (ع) و مریم (ع) باشد جائز است به شرط آن که موجب ترویج آن مذهب باطل و گمراهی یا هر باطل یا گناه دیگری نگردد.
- خالکوبی حرام نیست (بشرط آن که ترویج فرهنگ غیراسلامی نشود) ووضو و غسل آن صحیح است.
- معامله مجسّمه جائز است، مگر عنوان حرام دیگری در کار باشد.

س5. ساخت عروسک و مجسّمه و نقاشی و ترسیم چهره موجودات زنده اعم از گیاهان، حیوانات و انسان چه حکمی دارد؟ خرید و فروش و نگهداری و ارائه آن ها در نمایشگاه چه حکمی دارد؟

ج. ساخت مجسّمه و نقاشی و ترسیم چهره موجودات و لو ذی روح اشکال ندارد. همچنین خرید و فروش و نگهداری نقاشی و مجسمه جایز است، و ارائه آن ها در نمایشگاه هم اشکال ندارد.

س6. در روش تحصیلی جدید، درسی با عنوان اعتماد به نفس وجود دارد که بخشی از آن مخصوص مجسمه سازی است، بعضی از معلمان به دانش آموزان دستور ساخت عروسک یا مجسمه سگ یا خرگوش و امثال آن را از پارچه یا چیز دیگری به عنوان صنایع دستی می دهند، حکم ساخت اشیاء مذکور چیست؟ امر معلّمان به دانش آموزان راجع به ساخت آن ها چه حکمی دارد؟
آیا کامل بودن یا نبودن اجزای آن ها در حکم تأثیر دارد؟

ج. ساخت مجسّمه و نیز امر به ساخت آن، مانع ندارد.

س7. ترسیم و نقاشی قصه های قرآنی توسط کودکان و نوجوانان چه حکمی دارد؟ مثل این که از کودکان خواسته شود که به طور مثال قصه اصحاب فیل یا شکافته شدن دریا برای حضرت موسی (ع) و غیر آن ها را رسم کنند؟

ج. این کار فی نفسه اشکال ندارد، ولی باید بر اساس متن حقایق و وقایع باشد، و از بیان امور مخالف واقع و یا اموری که موجب هتک حرمت هستند، اجتناب شود.

س8. آیا ساخت عروسک و یا مجسمه موجودات ذی روح اعم از انسان یا غیر آن به وسیله دستگاه مخصوص آن جایز است؟

ج. اشکال ندارد.

س9. ساخت زیور آلات به صورت مجسمه چه حکمی دارد؟و آیا موادّی که مجسمه ها از آن ها ساخته می شوند، در حکم به حرمت تأثیر دارند؟

ج. ساخت مجسمه اشکال ندارد و فرقی بین موادی که مجسمه از آن ها ساخته می شود نیز وجود ندارد.

س10. آیا بازگرداندن اعضای عروسک مانند دست و پا و سر، مشمول حکم حرمت مجسمه سازی است؟ و مجسمه سازی بر آن صدق می کند؟

ج. مجرّد ساخت اعضا یا بازگرداندن آن ها، ساخت مجسمه محسوب نمی شود و در هر صورت ساخت

مجسمه اشکال ندارد.

س11. عمل خالکوبی که نزد بعضی از مردم متعارف است، و به این طریق عکس هایی بر روی بدن کشیده می شود به طوری که ثابت باقی مانده و از بین نمی روند، چه حکمی دارد؟ آیا مانع از صحّت وضو یا غسل می شود؟

ج. خالکوبی حرام نیست ؛ و اثری که از آن در زیر پوست باقی می ماند مانع از رسیدن آب نیست، و وضو و غسل با آن صحیح است.

س12. زن و شوهری از نقاشان معروف هستند، و کار آنان ترمیم و بازسازی تابلوهای هنری است، بسیاری از آن تابلوها جامعه مسیحی را نشان می دهند، و در بعضی از آن ها شکل صلیب و حضرت مریم (علیها السلام) و حضرت مسیح (ع) وجود دارد، و صاحبان مؤسسات و شرکت ها و برخی افراد از طرف کلیساها بعد از آن که بر اثر قدمت یا غیر آن مقداری از آن تابلوها از بین رفته، برای مرمّت و اصلاح تابلوها به آن ها رجوع می کنند، با توجه به این که بیشتر تابلوها به همین صورت هستند، و مرمّت تابلو تنها شغل آنان است که با آن زندگی می کنند، و به تعالیم دین حنیف اسلام هم پایبند هستند، آیا ترمیم آن تابلوها و استفاده از اجرتی که برای این کار می گیرند، جایز است؟

ج. مجرّد مرمّت و بازسازی تابلوهای هنری اشکال ندارد حتّی اگر جامعه مسیحی را توصیف کند، و یا مشتمل بر نقش حضرت مسیح (ع) و یا حضرت مریم (علیها السلام) باشد، و اجرت گرفتن در برابر آن هم اشکال ندارد ؛ و همچنین اتخاذ این کار به عنوان شغل و زندگی با درآمد آن هم بدون اشکال است، مگر آن که ترویج باطل و گمراهی و یا مستلزم مفاسد دیگری باشد.

فیلم و عکس نامحرم

س13. نگاه کردن به تصویر زن نامحرم و بدون پوشش چه حکمی دارد؟ نگاه کردن به صورت زن در تلویزیون چه حکمی دارد؟ آیا بین زن مسلمان و غیرمسلمان و بین پخش آن به طور مستقیم و یا غیر مستقیم تفاوتی وجود دارد؟

ج. نگاه کردن به تصویر زن نامحرم، حکم نگاه کردن به خود زن نامحرم را ندارد، بنا بر این اگر نگاه از روی لذّت نبوده و خوف افتادن به گناه نباشد، و تصویر هم متعلّق به زن مسلمانی که بیننده آن را می شناسد نباشد، اشکال ندارد ؛ و بنا بر احتیاط واجب نباید به تصویر زن نامحرم که به طور مستقیم از تلویزیون پخش می شود، نگاه کرد ؛ ولی در پخش غیرمستقیم تلویزیونی اگر ریبه و خوف افتادن به گناه نباشد، نگاه کردن اشکال ندارد.

س14. مشاهده برنامه های تلویزیونی که از ماهواره دریافت می شوند، چه حکمی دارد؟ اگر ساکنان استان های مجاور دولت های خلیج فارس برنامه های تلویزیونی آن دولت ها را مشاهده کنند، حکم آن چیست؟

ج. از آن جا که برنامه هایی که توسط ماهواره های غربی پخش می شوند، و همچنین برنامه های تلویزیونی بیشتر دولت های مجاور، دربردارنده آموزش افکار گمراه کننده و تحریف حقایق و لهو و فساد هستند، و غالباً مشاهده آن ها باعث گمراهی و فساد و ارتکاب کارهای حرام می گردد، بنا بر این دریافت و دیدن آن ها جایز نیست.

س15. آیا دیدن یا شنیدن برنامه های طنز از رادیو و تلویزیون اشکال دارد؟

ج. گوش دادن به برنامه های طنز و نمایش های فکاهی و دیدن آن ها اشکال ندارد، مگر آن که مستلزم اهانت به مؤمنی باشد.

س16. هنگام جشن عروسی چند عکس از من گرفته شد که در آن ها حجاب کامل نداشتم، این عکس ها در حال حاضر نزد دوستان و اقوام من هستند. آیا جمع آوری آن ها بر من واجب است؟

ج. اگر وجود عکس ها نزد دیگران مفسده ای ندارد، و یا بر فرض ترتّب مفسده، شما در دادن عکس ها به دیگران نقشی نداشته اید، یا جمع کردن آن ها از دیگران برای شما مشقّت دارد، تکلیفی در این باره ندارید.

س17. آیا بوسیدن تصاویر امام (قدّس سرّه) و شهدا برای ما زنان از این جهت که به ما نامحرم هستند، اشکال دارد؟

ج. به طور کلی تصویر شخص حکم خود او را ندارد. لذا بوسیدن تصویر به عنوان احترام و تبرک جستن و اظهار محبت در صورتی که قصد ریبه و خوف افتادن به گناه نباشد، اشکال ندارد.

س18. آیا دیدن تصاویر زنان برهنه و نیمه برهنه در فیلم های سینمایی و غیر آن، در صورتی که آنان را نشناسیم، جایز است؟

ج. نگاه کردن به فیلم ها و تصاویر، حکم نگاه کردن به اجنبی را ندارد ؛ و در صورتی که از روی شهوت و ریبه نباشد، و مفسده ای هم بر آن مترتّب نشود، شرعاً اشکال ندارد ؛ ولی با توجّه به این که دیدن تصویر

برهنه ای که شهوت برانگیز است، غالباً از روی شهوت بوده و به همین دلیل مقدمه ارتکاب گناه می باشد، بنا بر این دیدن آن ها حرام است.

س19. آیا جایز است زن در جشن های عروسی بدون اجازه شوهرش عکس بیندازد؟ و بر فرض جواز، آیا مراعات حجاب کامل در آن واجب است؟

ج. اصل عکس گرفتن منوط به اجازه شوهر نیست، ولی اگر احتمال بدهد که اجنبی عکس او را ببیند، و عدم رعایت حجاب کامل منجر به مفسده ای شود، مراعات آن واجب است.

س20. آیا برای زنان، دیدن کشتی مردان جایز است؟

ج. اگر مشاهده آن باحضور در میدان کشتی و به طور مستقیم باشد، و یا آن را به طور زنده و مستقیم از تلویزیون ببینند، و یا به قصد لذت و ریبه بوده و یا در آن خوف ارتکاب گناه و فساد وجود داشته باشد، جایز نیست ؛ و در غیر این صورت اشکال ندارد.

س21. اگر عروس درشب جشن عروسی روپوش روشن و نازکی برسرش بیندازد، آیا جایز است مرد اجنبی از او عکس بگیرد؟

ج. اگر مستلزم نگاه حرام به زن اجنبی باشد جایز نیست، وگرنه اشکال ندارد.

س22. گرفتن عکس زن غیرمحجّبه در بین محارمش چه حکمی دارد؟ اگر احتمال داده شود که مرد اجنبی آن عکس ها را هنگام ظاهر کردن ببیند، حکم آن چیست؟

ج. اگر عکاسی که به او نگاه می کند، و عکس وی را می گیرد، از محارم او باشد، عکس گرفتن از او اشکال ندارد ؛ و ظاهر کردن آن هم نزد عکاسی که او را نمی شناسد، اشکال ندارد.

س23. بعضی از جوانان به تصاویر مستهجن نگاه می کنند، و برای کار خود توجیهات ساختگی ارائه می دهند، حکم آن چیست؟و اگر دیدن این تصاویر مقداری از شهوت انسان را تسکین دهد، و در جلوگیری از ارتکاب حرام مؤثر باشد، چه حکمی دارد؟

ج. اگر نگاه کردن به آن تصاویر به قصد ریبه باشد، و یا انسان بداند که منجر به تحریک شهوت او می شود، و یا خوف ارتکاب گناه و مفسده باشد، در این صورت نگاه کردن به آن ها حرام است ؛ و این که به خاطر آن انسان به حرام دیگری نمی افتد، مجوّز ارتکاب فعلی که شرعاً حرام است، نمی باشد.

س24. حضور در جشن هایی که موسیقی در آن ها نواخته می شود، و افراد مبادرت به رقص می کنند، برای فیلم برداری چه حکمی دارد؟ فیلم برداری مرد از مجالس مردان و زن از مجالس زنان چه حکمی دارد؟ ظاهر کردن فیلم های جشن های عروسی توسط مرد، چه آن خانواده را بشناسد و چه آن خانواده را نشناسد، دارای چه حکمی است؟ و همچنین ظاهرکردن آن توسط زن چه حکمی دارد؟ و آیا استفاده از موسیقی در آن فیلم ها جایز است؟

ج. حضور در جشن های شادی و فیلم برداری مردان از مجالس مردان و زنان از مجالس زنان در صورتی که مستلزم گوش دادن به غنا یا موسیقی حرام و یا ارتکاب هر عمل حرام دیگری نباشد، اشکال ندارد. ولی فیلم برداری مردان از مجالس زنان یا زنان از مجالس مردان اگر مستلزم نظر کردن به ریبه یا مفاسد دیگری باشد، جایز نیست ؛ و همچنین به کارگیری موسیقی لهوی که مناسب با مجالس لهو و گناه باشد، در فیلم ها نیز حرام است.

س25. با توجّه به کیفیت فیلم ها (خارجی یا داخلی) و موسیقی که از تلویزیون جمهوری اسلامی پخش می شود، دیدن و گوش دادن به آن ها چه حکمی دارد؟

ج. اگر افراد شنونده و بیننده تشخیص دهند موسیقی که از رادیو و تلویزیون پخش می شود از نوع موسیقی لهوی مناسب با مجالس لهو و گناه است، و یا دیدن فیلمی که از تلویزیون پخش می شود، مفسده دارد، دیدن و شنیدنِ آن ها برای آنان جایز نیست ؛ و مجرّد پخش از رادیو و تلویزیون حجّت شرعی برای جواز محسوب نمی شود.

س26. تهیه و فروش تصاویر منسوب به پیامبر اکرم (صلّی الله علیه وآله) و امیرالمؤمنین و امام حسین (ع) برای نصب آن ها در مراکز دولتی چه حکمی دارد؟

ج. این کار فی نفسه از نظر شرعی اشکال ندارد، به شرط این که مشتمل بر اموری که ازنظر عرف، اهانت و بی احترامی محسوب می شود نبوده، و با شأن آن بزرگان منافات نداشته باشد.

س27. خواندن کتاب ها و اشعار مبتذل که باعث تحریک شهوت می شوند، چه حکمی دارد؟

ج. باید از آن ها اجتناب شود.

س28. تلویزیون ها یا کانال های پخش مستقیم ماهواره ای یک سلسله برنامه های اجتماعی را به نمایش می گذارند که بیانگر مسائل اجتماعی جامعه غربی است، و به ترویج افکار فاسدی از قبیل تشویق به اختلاط زن و مرد و ترویج روابط نامشروع می پردازند، به طوری که این برنامه ها بعضی از مؤمنین را نیز تحت تأثیر قرار داده است. دیدن آن ها برای کسی که احتمال تأثیرپذیری او می رود، چه حکمی دارد؟ آیا این حکم نسبت به کسی که آن برنامه ها را به قصد نقد و بیان نکات منفی آن ها و نصیحت مردم به ندیدن آن ها، می بیند، تفاوت دارد؟

ج. نگاه به این برنامه ها اگر از روی لذّت بوده و یا خوف تأثیرپذیری و فساد، وجود داشته باشد، جایز نیست. ولی مشاهده به قصد نقد و آگاه کردن مردم از خطرات و نکات منفی آن ها برای کسی که اهلیّت آن را دارد و مطمئن است که از آن برنامه ها تأثیر نمی پذیرد و به فساد نمی افتد، اشکال ندارد ؛ البته اگر مقرّراتی باشد باید رعایت شود.

س29. آیا نگاه کردن به موی گوینده تلویزیون که آرایش کرده و سر و سینه اش پوششی ندارد، جایز است؟

ج. مجرّد نگاه کردن چنانچه از روی لذّت نبوده و خوف ارتکاب حرام و فساد در آن نباشد، و به صورت پخش مستقیم هم نباشد، اشکال ندارد.

س30. آیا دیدن فیلم های شهوت انگیز برای فرد متأهل جایز است؟

ج. اگر دیدن آن ها به قصد تحریک شهوت باشد و یا موجب تحریک آن شود، جایز نیست.

س31. دیدن فیلم هایی که راه صحیح نزدیکی با زن باردار را آموزش می دهند، برای مردان متأهل، با توجه به این که باعث به حرام افتادن آنان نمی شود، چه حکمی دارد؟

ج. دیدن این فیلم ها که همیشه بانگاه شهوت برانگیز همراه است، جایز نیست.

س32. نظارت کارمندان وزارت ارشاد بر انواع فیلم ها و مجلات و نشریات و نوارها برای تشخیص موارد مجاز آن ها، با توجه این که نظارت، مستلزم مشاهده عینی و گوش دادن به آن هاست، چه حکمی دارد؟

ج. دیدن وگوش دادن به آن ها توسط مأمورین نظارت، در مقام انجام وظیفه قانونی به مقدار ضرورت اشکال ندارد، ولی باید از قصد لذت و ریبه احتراز کنند ؛ و واجب است افرادی که برای نظارت و بررسی گمارده می شوند، از جهت فکری و روحی زیر نظر و راهنمایی مسئولین باشند.

س33. دیدن فیلم های ویدئویی که گاهی تصاویر منحرف کننده ای دارند، به قصد نظارت و حذف بخش های فاسد آن ها برای ارائه به دیگران چه حکمی دارد؟

ج. دیدن این فیلم ها اگر به منظور اصلاح فیلم و حذف تصاویر فاسد و گمراه کننده آن ها باشد، اشکال ندارد، به شرط این که کسی که اقدام به این کار می کند مصون از افتادن به حرام باشد.

س34. آیا برای زن و شوهر دیدن فیلم های ویدئویی جنسی در خانه، جایز است؟ آیا برای فرد مبتلا به قطع نخاع، دیدن این فیلم ها به قصد تحریک شهوت و تمکن از نزدیکی با همسرش، جایز است؟

ج. برانگیختن شهوت توسط فیلم های ویدئویی جنسی جایز نیست.

س35. مشاهده پنهانی فیلم ها وتصاویری که طبق قانون دولت اسلامی ممنوع هستند، اگر مفسده ای نداشته باشند، چه حکمی دارد؟ حکم آن ها نسبت به زن و شوهرهای جوان چیست؟

ج. با فرض ممنوع بودن، اشکال دارد.

س36. مشاهده فیلم هایی که گاهی در بردارنده اهانت به مقدسات جمهوری اسلامی و مقام معظم رهبری هستند، چه حکمی دارد؟

ج. واجب است از آن ها اجتناب شود.

س37. دیدن فیلم های ایرانی که بعد از انقلاب تولید شده اند و در آن ها زنان با حجاب ناقص ظاهر می شوند، و گاهی بدآموزی هایی نیز دارند، چه حکمی دارد؟

ج. اصل مشاهده این فیلم ها اگر به قصد لذت و ریبه نباشد، و موجب وقوع در مفسده هم نگردد، فی نفسه اشکال ندارد ؛ ولی فیلم سازان باید از تهیه و تولید فیلم هایی که با تعالیم ارزشمند اسلامی منافات دارد، خودداری کنند.

س38. توزیع و عرضه فیلم هایی که مورد تأیید وزارت ارشاد هستند، چه حکمی دارد؟ همچنین توزیع نوارهای موسیقی که مورد تأیید وزارت ارشاد هستند، در دانشگاه ها چه حکمی دارد؟

ج. اگر فیلم ها یا نوارها به نظر مکلّف عرفاً مشتمل بر غنا یا موسیقی لهوی مناسبِ با مجالس لهو و گناه باشد، توزیع و عرضه آن ها و همچنین دیدن و گوش دادن به آن ها برای او جایز نیست ؛ و مجرّد تأیید بعضی از ادارات مربوطه تا زمانی که نظر مکلّف در تشخیص موضوع با نظر تأییدکنندگان مخالف است، دلیل شرعی برای جواز محسوب نمی شود.

س39. خرید و فروش و نگهداری مجلات لباس های زنانه که عکس زنان اجنبی در آن ها وجود دارد، و برای انتخاب لباس به کار می روند، چه حکمی دارد؟

ج. مجرّد وجود عکس های زنان اجنبی در این مجلاّت مانع جواز خرید و فروش و بهره برداری از آن ها برای انتخاب لباس نیست، مگر آن که عکس ها، به گونه ای باشد که موجب مفسده شود.

س40. آیا خرید و فروش دوربین فیلم برداری جایز است؟

ج. خرید و فروش دوربین فیلم برداری تا زمانی که به قصد استفاده در امور حرام نباشد، اشکال ندارد.

س41. خرید و فروش و اجاره فیلم های ویدئویی مبتذل و همچنین ویدئو چه حکمی دارد؟

.

اگر فیلم ها در بردارنده تصاویر زننده ای که شهوت را تحریک کرده و موجب انحراف و فساد می شوند، و یا مشتمل بر غنا و موسیقی لهوی مناسب با مجالس لهو و گناه باشند، تولید و خرید و فروش و اجاره فیلم ها و همچنین اجاره ویدئو برای استفاده از آن در این امور، جایز نیست.

س42. آیا گوش دادن به اخبار و برنامه های علمی و فرهنگی رادیوهای خارجی جایز است؟

ج. در صورتی که موجب انحراف و فساد نشود، جایز است.

موسیقی و غنا

تعریف غنا:

صدای انسان را در صورتی که مناسب مجالس لهو وگناه باشد، غنا گویند.

احکام غنا

- غنا حرام است چه خواننده زن باشد یا مرد ؛ چه تحریک آمیز باشد یا نباشد ؛ چه همراه موسیقی باشد یا نباشد ؛ چه زن برای شوهرش بخواند یا نه.
- تمام احکامی که برای موسیقی ذکر شد، عیناً در مورد غنا صادق است و فرقی بین مجلس عروسی و غیر آن نیست.
- مدّاحی زن در جائی که می داند نامحرم صدای او را می شنود، اگر موجب جلب توجه وتهییج نامحرم و یا مفسده دیگری گردد، حرام است.
- غنا در قرآن، مرثیه، مداحی، اذان وغیره حرام است ؛ اما با صدای زیبا خواندن ایرادی ندارد.
- اقدام بزرگترها در گذاشتن نوار موسیقی حرام و غنا برای اطفال، حرام است ؛ و تکلیف شرعی والدین، کوشش در آشنا کردن اطفال پیش از بلوغ بر موازین شرعی است ؛ و حرام است به عذر این که بچه تکلیف ندارد، او را در ارتکاب هر عملی آزاد بگذارند.

احکام موسیقی

- حلال
- حرام، مناسب مجالس لهو و لعب باشد، و به سبب ویژگی هایی که دارد انسان را از خدای متعال و فضائل اخلاقی دور نموده و به سمت بی بندوباری و گناه سوق دهد، و یا ترس وقوع در گناه ایجاد شود.

نکاتی در مورد موسیقی حرام وتشخیص آن

- کلاسیک یا غیرکلاسیک بودن، سنتی یا غیر سنتی بودن موسیقی، تأثیری در حرام یا حلال بودن موسیقی ندارد.
- در حرمت و حلیت وسیله تولید آن ملاک نمی باشد، بلکه موسیقی تولید شده ملاک است.
- تجویز موسیقی در قالب نوار کاست یا سی دی توسط هیچ مؤسسه یا نهادی، مجوّز شرعی گوش دادن به آن موسیقی و یا حلال بودن آن نمی شود، بلکه معیار تشخیص خود مکلف است.
- پخش موسیقی از رادیو وتلویزیون به تنهایی دلیل بر حلال بودن آن موسیقی نیست.
- گاهی شخصیت نوازنده یا کلام همراه آهنگ یا مکان وسایر شرائط در لهوی وحرام بودن موسیقی تأثیرگذارند، و مثلاً ممکن است برخی موارد فوق در کنار موسیقی موجب ایجاد فساد و سوق به سمت گناه گردد.
- تهییج شهوانی نبودن موسیقی و یا حزن آمیز بودن آن، موجب حلال شدن موسیقی نمی گردد.

- موسیقی حرام، حرمتش ارتباطی با در خفاء یا علنی بودن آن ندارد.
- اگر عرفاً موسیقی، مناسبت با مجالس لهو و لعب و عیش و نوش داشته باشد، اگر چه در شنونده، ظاهراً تأثیری ندارد، و او را به سمت شهوترانی یا گناه سوق نمی دهد، این موسیقی حرام است.
- در حرام بودن موسیقی، تولید کننده یا نوازنده ی آن، چه مسلمان یا غیرمسلمان باشد، چه غربی باشد چه شرقی، تأثیری نخواهد داشت.

احکام موسیقی

تولید، تکثیر، گوش دادن به موسیقی

- تولید، نواختن، تکثیر و گوش دادن به موسیقی نوع حرام، حرام می باشد ؛ و درآمد حاصل از آن نیز حرام است.

تولید، تکثیر، ومعامله آلات موسیقی

- تولید و استفاده و معامله آلات موسیقی که عرفاً استفاده حلال عقلائی دارد، اگر به قصد استفاده حرام نباشد، جایز است.
- اگر موسیقی حرام به گوش برسد، اما انسان با توجه و اختیار گوش ندهد، اشکالی ندارد.
- اگر در حرام بودن موسیقی (پس از شناخت ملاکهای آن) شک کردیم، گوش دادن و تولید آن جائز است، ولی ترویج موسیقی با اهداف عالیه نظام اسلامی سازگار نیست.
- نواختن موسیقی حلال (مثل سرودهای انقلابی) در مسجد (یا سایر مکانهای مقدس) ، اگر موجب هتک حرمت به مسجد و مقدسات نشود، و به علاوه مزاحمتی برای نمازگزاران ایجاد نکند، جائز است.
- اگر پس از مشورت با پزشک امین و متخصص، یقین شود که تنها راه درمان مریضی، موسیقی از نوع حرام است، به مقدار ضرورت برای معالجه استفاده از آن جائز است.

موسیقی و نهی از منکر

- در صورتی نهی از منکر واجب است که مطمئن شویم تولید کننده یا شنونده موسیقی آن را از نوع حرام تشخیص داده، ولی با این وجود این حرام را مرتکب می شود.

توجّه:

- در مورد فوق اگر به نظر خودمان موسیقی از نوع حرام است، نباید به آن گوش دهیم، اگر چه نهی از منکر بر ما واجب نباشد، چون در نظر ما موسیقی از نوع حرام است.

موسیقی حلال و حرام

س43. ملاک تمییز موسیقی حلال از حرام چیست؟ و آیا موسیقی کلاسیک حلال است؟ بسیار مناسب است که معیار آن را بیان فرمایید

ج. هر موسیقی که به نظر عرف موسیقی لهوی مضلّ عن سبیل الله که مناسب با مجالس عیش و نوش است باشد، موسیقی حرام محسوب می شود ؛ و فرقی نمی کند که موسیقی کلاسیک باشد یا غیر کلاسیک. تشخیص موضوع هم موکول به نظر عرفی مکلّف است ؛ و اگر موسیقی این گونه نباشد، به خودی خود اشکال ندارد.

موسیقی مجاز

س44. گوش دادن به نوارهایی که توسط سازمان تبلیغات اسلامی و یا مؤسسه اسلامی دیگر مجاز اعلام شده اند، چه حکمی دارد؟ و استفاده از آلات موسیقی مثل کمان، ویولون و نی چه حکمی دارد؟

ج. جواز گوش دادن به نوارها منوط به تشخیص خود مکلّف است، که اگر تشخیص دهد مشتمل بر غنا و موسیقی لهوی مضلّ عن سبیل الله و مناسب با مجالس عیش و نوش و خوش گذرانی و همچنین مطالب باطل نیست، گوش دادن به آن اشکال ندارد. بنا بر این تجویز آن توسط سازمان تبلیغات اسلامی و یا هر مؤسسه اسلامی دیگر به تنهایی دلیل شرعی برای مباح بودن آن نیست، و به کارگیری آلات موسیقی در موسیقی لهوی مناسب با مجالس لهو و گناه جایز نمی باشد، ولی استفاده حلال از آن ها برای اهداف عقلایی اشکال ندارد ؛ و تشخیص مصادیق هم موکول به نظر خود مکلّف است.

موسیقی لهوی

س45. منظور از موسیقی لهوی چیست؟ و راه تشخیص موسیقی لهوی از غیر آن چیست؟

ج. موسیقی لهوی مضلّ عن سبیل الله آن است که به سبب ویژگی هایی که دارد انسان را از خداوند متعال و فضائل اخلاقی دور نموده و به سمت بی بندوباری و گناه سوق دهد ؛ و مرجع تشخیص موضوع، عُرف است.

عوامل حرمت موسیقی

س46. آیا شخصیت نوازنده و محل نواختن و یا غرض و هدف از آن در حکم موسیقی تأثیر دارد؟

ج. موسیقی حرام، موسیقی لهوی مضلّ عن سبیل الله و مناسب با مجالس لهو و گناه است ؛ و گاهی شخصیت نوازنده یا کلام همراه آهنگ یا مکان و یا سایر شرایط در این که موسیقی تحت عنوان موسیقی لهوی مضِلّ عن سبیل الله و حرام و یا عنوان حرام دیگر قرار بگیرد، مؤثر است، مانند این که بر اثر آن امور، منجر به ترتّب فساد شود.

ملاک حرمت موسیقی

س47. آیا معیار حرمت موسیقی، فقط لهوی بودن آن است، یا این که میزان تحریک و تهییج آن هم تأثیر دارد؟ و اگر باعث حزن و گریه ی شنونده شود، چه حکمی دارد؟ خواندن و شنیدن غزلهایی که به صورت سه ضرب و همراه با موسیقی خوانده می شوند، چه حکمی دارد؟

ج. ملاک آن ملاحظه کیفیت نواختن موسیقی با در نظر گرفتن همه خصوصیات و ویژگی های آن است، و این که از نوع موسیقی لهوی مضلّ عن سبیل الله و مناسب با مجالس لهو و گناه باشد، هر موسیقی که به حسب طبیعت خود از نوع موسیقی لهوی باشد، حرام است، اعم از این که مهیّج باشد یا خیر، و موجب ایجاد حزن و اندوه و حالات دیگر در شنونده بشود یا خیر، و هرگاه غزل هایی که همراه با موسیقی خوانده می شوند به صورت غنا و آواز لهوی مناسب مجالس لهو و لعب در آیند، خواندن و شنیدن آن ها حرام است .

زدن بر ظروف

س48. آیا زدن بر ظرف ها و سایر وسایلی که جزء آلات موسیقی نیستند، در عروسی ها توسط زنان جایز است؟ اگر صدا به بیرون از مجلس برسد و مردان آن را بشنوند چه حکمی دارد؟

ج. جواز این عمل بستگی به کیفیت نواختن دارد. اگر به شیوه متداول در عروسی های سنّتی باشد، و لهو محسوب نشود، و فسادی هم بر آن مترتّب نگردد، اشکال ندارد.

دف زدن

س49. دف زدن توسط زنان در عروسی ها چه حکمی دارد؟

ج. استفاده از آلات موسیقی برای نواختن موسیقی لهوی مضلّ عن سبیل الله جایز نیست.

فتوای حرمت موسیقی

س50. بعضی از جوانان که تازه به سن بلوغ رسیده اند از مراجعی تقلید می کنند که فتوا به حرمت موسیقی به طور مطلق داده اند، هرچند از رادیو و تلویزیون دولت اسلامی پخش شود، حکم این مسأله چیست؟ و آیا اگر ولیّ فقیه گوش دادن به موسیقی حلال را اجازه داده باشد، آیا تجویز او به خاطر احکام حکومتی برای جواز آن کافی است، یا این که آنان باید به فتوای مرجع تقلید خود عمل کنند؟

ج. فتوا به جواز یا عدم جواز گوش دادن به موسیقی از احکام حکومتی نیست، بلکه حکم شرعی فقهی است، و بر هر مکلّفی واجب است در اعمالش به فتوای مرجع تقلید خود مراجعه کند. ولی موسیقی اگر مناسب با مجالس لهو و گناه نباشد و مفسده ای هم بر آن مترتّب نگردد، دلیلی بر حرمت آن وجود ندارد.

موسیقی و غنا

س51. مقصود از موسیقی و غنا چیست؟

ج. غنا یعنی ترجیع صدا به نحوی که مناسب با مجالس لهو باشد که از گناهان بوده و بر خواننده و شنونده حرام است. ولی موسیقی، نواختن آلات آن است که اگر به نحو معمول در مجالس لهو و گناه باشد، هم بر نوازنده و هم بر شنونده حرام است. و اگر به آن نحو نباشد، فی نفسه جایز است ؛ و اشکال ندارد.

استماع موسیقی

س52. من در مکانی کار می کنم که صاحب آن همیشه به نوارهای غنا گوش می دهد، و من هم مجبور به شنیدن آن هستم، آیا این کار برای من جایز است یاخیر؟

ج. اگر نوارها در بردارنده غنا یا موسیقی لهوی مناسب با مجالس لهو و معصیت باشند، گوش دادن آن جایز نیست. ولی اگر مجبور به حضور در آن مکان هستید، رفتن به آن جا و کارکردن در آن برای شما اشکال ندارد ؛ ولی واجب است به غنا گوش ندهید، هرچند به گوش شما بخورد، و آن را بشنوید.

موسیقی رادیو و تلویزیون

س53. موسیقی که از رادیو و تلویزیون جمهوری اسلامی پخش می شود، چه حکمی دارد؟ آیا این گفته که حضرت امام (قدّس سرّه) موسیقی را به طور مطلق حلال اعلام کرده اند، صحیح است؟

ج. نسبت حلال دانستن موسیقی به طور مطلق به راحل عظیم الشأن حضرت امام خمینی (قدّس سرّه) کذب و افتراء است. امام (قدّس سرّه) معتقد به حرمت موسیقی مناسب با مجالس معصیت بودند، و نظر ما هم همین است، ولی اختلاف در دیدگاه ها از تشخیص موضوع نشأت می گیرد، زیرا تشخیص موضوع موکول به نظر خود مکلّف است. گاهی نظر نوازنده با نظر شنونده تفاوت پیدا می کند، که در این صورت موسیقی که به تشخیص مکلّف لهو و مناسب با مجالس گناه است، بر او گوش دادن به آن حرام می باشد ؛ و امّا صداهای مشکوک محکوم به حلیّت هستند، و پخش از رادیو و تلویزیون به تنهایی دلیل شرعی بر مباح و حلال بودن آن ها محسوب نمی شود.

موسیقی رادیو و تلویزیون

س54. گاهی از رادیو و تلویزیون آهنگ هایی پخش می شود که به نظر من مناسب با مجالس لهو و فسق هستند، آیا بر من واجب است که از گوش دادن به آن ها خودداری نموده و دیگران را هم از آن منع کنم؟

ج. اگر آن ها را از نوع موسیقی لهوی مضلّ عن سبیل الله و مناسب با مجالس لهو می دانید، جایز نیست به آن ها گوش دهید، ولی نهی دیگران از باب نهی از منکر منوط به این است که احراز نمایید، که آنان هم آهنگ های مزبور را از نوع موسیقی حرام می دانند.

توزیع موسیقی

س55. گوش دادن و توزیع غنا و موسیقی لهوی که محصول کشورهای غربی است، چه حکمی دارد؟

ج. در عدم جواز گوش دادن به موسیقی لهوی مناسب با مجالس لهو و باطل، فرقی بین زبان ها و کشورهای محل تولید وجود ندارد. بنا بر این خرید و فروش و گوش دادن و توزیع این نوارها در صورتی که محتوی غنا یا موسیقی لهوی حرام باشند جایز نیست.

غنای زن و مرد

س56. خواندن به صورت غنا توسط هر یک از مرد یا زن چه از طریق نوار کاست باشد و یا از طریق رادیو و چه همراه موسیقی باشد و یا نباشد، چه حکمی دارد؟

ج. غنا حرام است، و خواندن به صورت غنا و گوش دادن به آن جایز نیست، اعم از این که توسط مرد باشد یا زن، و به طور مستقیم باشد یا از طریق نوار، و همراه با نواختن آلات لهو باشد یا نه.

موسیقی حلال در مسجد

س57. نواختن موسیقی به منظور اهداف و اغراض عقلایی و حلال در مکان مقدّسی مانند مسجد چه حکمی دارد؟

ج. نواختن موسیقی لهوی مضلّ عن سبیل الله و مناسب با مجالس لهو و گناه به طور مطلق جایز نیست، حتّی اگر در غیر مسجد و برای غرض عقلایی حلالی باشد، ولی اجرای سرودهای انقلابی و مانند آن همراه با نغمه های موسیقی در مکان مقدس و در مناسبت هایی که آن را اقتضا می کند، اشکال ندارد، مشروط بر این که با احترام آن مکان منافات نداشته باشد ؛ و در مکان هایی مثل مسجد برای نمازگزاران مزاحمت ایجاد نکند.

تعلیم و تشویق موسیقی

س58. آیا آموختن موسیقی به خصوص سنتور جایزاست؟ ترغیب و تشویق دیگران به آن چه حکمی دارد؟

ج. به کارگیری آلات موسیقی برای نواختن موسیقی غیرلهوی، اگر برای اجرای سرودهای انقلابی یا دینی و یا برای اجرای برنامه های فرهنگی مفید و برنامه های دیگر با غرض عقلایی مباح باشد، اشکال ندارد، به شرط این که مستلزم مفاسد دیگری نباشد ؛ و همچنین آموختن و یاد دادن نوازندگی برای امر فوق فی نفسه اشکال ندارد. ولی ترویج موسیقی با اهداف عالیه نظام مقدس اسلامی سازگار نیست.

صدای زن

س59. گوش دادن به صدای زن هنگامی که شعر و غیر آن را به صورت دکلمه می خواند اعم از این که شنونده، جوان باشد یا خیر، مذکر باشد یا مؤنث، چه حکمی دارد؟ و اگر آن زن از محارم باشد، حکم آن چیست؟

ج. اگر صدای زن به صورت غنا نباشد و گوش دادن به صدای او هم به قصد لذت و ریبه نباشد و مفسده ای هم بر آن مترتّب نگردد، اشکال ندارد ؛ و فرقی بین موارد فوق نیست.

موسیقی سنّتی

س60. آیا موسیقی سنّتی که میراث ملی ایران می باشد، حرام است یا خیر؟

ج. چیزی که از نظر عرف، موسیقی لهوی مناسب با مجالس لهو و معصیت محسوب شود، به طور مطلق حرام است ؛ و در این مورد فرقی بین موسیقی ایرانی و غیر ایرانی و موسیقی سنتی و غیر آن نیست.

موسیقی عربی

س61. گاهی از رادیوهای عربی بعضی از آهنگ های موسیقی پخش می شود، آیا گوش دادن به آن ها به خاطر علاقه به شنیدن زبان عربی جایز است؟

ج. گوش دادن به موسیقی لهوی متناسب با مجالس لهو و معصیت به طور مطلق حرام است ؛ و علاقه به شنیدن زبان عربی، مجوّز شرعی برای آن محسوب نمی شود.

آواز بدون موسیقی

س62. آیا تکرار اشعاری که به صورت آواز و بدون موسیقی خوانده می شوند، جایز است؟

ج. غنا حرام است، هرچند همراه بانواختن آلات موسیقی نباشد ؛ و منظور از غنا، ترجیع صدا به نحوی است که مناسب با مجالس لهو مضلّ عن سبیل الله و فسق باشد، ولی صِرف تکرار شعر اشکال ندارد.

خرید و فروش آلات موسیقی

س63. خرید و فروش آلات موسیقی چه حکمی دارد؟ و حدود استفاده از آن ها کدام است؟

ج. خرید و فروش آلات مشترک برای نواختن موسیقی غیر لهوی اشکال ندارد.

غنا در قرائت قرآن و دعا و اذان

س64. آیا غنا در مثل قرآن و دعا و اذان جایز است؟

ج. غنا صوتی است که با ترجیع همراه بوده و مناسب با مجالس لهو و گناه باشد، که به طور مطلق حرام است، حتّی اگر در دعا و قرآن و اذان و مرثیه و غیره باشد.

موسیقی درمانی

س65. امروزه موسیقی برای معالجه بعضی از بیماری های روانی مانند افسردگی، اضطراب، مشکلات جنسی و سرد مزاجی زنان به کار می رود، حکم آن چیست؟

ج. اگر احراز شود که نظر پزشک متخصص و امین این است که معالجه متوقف بر استفاده از موسیقی است، به کارگیری آن به مقداری که معالجه بیمار اقتضا می کند، اشکال ندارد.

استماع غنا

س66. گوش دادن به غنا اگر باعث تمایل بیشتر انسان به همسرش شود، چه حکمی دارد؟

ج. مجرّد افزایش تمایل به همسر مجوّز شرعی برای گوش دادن به غنا محسوب نمی شود.

نوازندگی زنان

س67. اجرای کنسرت توسط زن برای زنان با علم به این که گروه نوازندگان نیز زن هستند، چه حکمی دارد؟

ج. اگر اجرای کنسرت به صورت ترجیع لهوی (غنا) باشد، و یا موسیقی که نواخته می شود از نوع لهوی مضلّ عن سبیل الله و مناسب مجالس گناه باشد حرام است.

پرهیز از غنا و موسیقی حرام

س68. اگر معیار حرمت موسیقی، لهو بودن و مناسبت آن با مجالس لهو و گناه است، پس آوازها و سرودهایی که باعث ایجاد طرب در بعضی از مردم حتی کودک غیر مميّز می شوند، چه حکمی دارند؟ و آیا گوش دادن به نوارهای مبتذلی که در آن ها زنان به صورت غنا می خوانند، ولی طرب آور نیستند جایز است؟ همچنین مسافرینی که سوار اتوبوس های عمومی که غالباً از این نوارها استفاده می کنند می شوند، چه تکلیفی دارند؟

ج. چنانچه موسیقی یا آوازی که با ترجیع همراه است از لحاظ کیفیت یا مضمون یا حالت خاص شخص نوازنده یا خواننده در خلال نواختن یا خواندن از نوع غنا یا موسیقی لهوی مناسب با مجالس لهو و معصیت باشد، گوش کردن به آن حرام است، حتّی برای کسی که او را تحریک نکند ؛ و اگر در اتوبوس ها و ماشین های دیگر نوار غنا یا موسیقی لهوی پخش شود، مسافرین باید از گوش دادن به آن خودداری نموده و نهی از منکر کنند.

غنای زن و مرد

س69. آیا جایز است مردی غنای زن اجنبیه را به قصد لذت بردن از حلال خود گوش کند؟ آیا غنای زن برای شوهر و برعکس جایز است؟
و آیا این گفته صحیح است که شارع مقدس غنا را به علت ملازمت آن با مجالس لهو و لعب و عدم انفکاک از آن دو حرام کرده، و تحریم غنا ناشی از تحریم آن مجالس است؟

ج. گوش دادن به غنا که عبارت است از ترجیع صدا به نحوی که مضلّ عن سبیل الله و مناسب با مجالس لهو و گناه باشد، مطلقاً حرام است، حتّی غنای زن برای شوهرش و بالعکس و قصد لذت بردن از همسر، استماع غنا را مباح نمی کند ؛ و حرمت غنا و مانند آن، با تعبّد به شرع ثابت شده و از احکام ثابت فقه شیعه محسوب می شود، و دائر مدار ملاکات فرضی و آثار روانی و اجتماعی نمی باشد، بلکه تا زمانی که این عنوان حرام بر آن صدق کند، حکم آن حرمت و وجوب اجتناب به طور مطلق است.

آموزش موسیقی برای دانشجویان

س70. دانشجویان دانشکده علوم تربیتی باید در مرحله دروس اختصاصی در درس سرودها و آوازهای انقلابی شرکت کنند، زیرا در آن جا قطعه های موسیقی را آموخته و به طور اجمالی با آن ها آشنا می شوند. وسیله اصلی فراگیری این درس ارگ است، آموختن این درس که جزء واحدهای اجباری است چه حکمی دارد؟ خرید و استفاده از وسیله مذکور برای ما چه حکمی دارد؟ و به خصوص خواهران نسبت به اجرای تمرین در برابر مردها چه وظیفه ای دارند؟

ج. استفاده از آلات موسیقی فی نفسه برای اجرای سرودهای انقلابی و برنامه های دینی و فعالیت های فرهنگی و تربیتی مفید، اشکال ندارد. و خرید و فروش آلات نوازندگی و یاددادن و فراگیری آن برای استفاده در امور مذکور اشکال ندارد. و خواهران می توانند با رعایت حجاب واجب و ضوابط شرعی در کلاس درس حاضر شوند.

ترانه های انقلابی

س71. بعضی از ترانه ها در ظاهر انقلابی هستند، و عرف هم آن ها را انقلابی می داند، ولی نمی دانیم که آیا خواننده، قصد خواندن یک ترانه انقلابی را داشته یا یک ترانه طرب آور و لهو را، با توجه به این که خواننده مسلمان نیست، ولی ترانه های او ملّی و متضمّن جملاتی برضد اشغال و همچنین تحریک مردم به مقاومت است، گوش دادن به این ترانه ها چه حکمی دارد؟

ج. اگر کیفیت آن ها از نظر شنونده عرفاً، لهوی مضلّ عن سبیل الله نباشد، گوش دادن به آن ها اشکال ندارد ؛ و قصد و نیّت خواننده و مضمون چیزی که می خواند در این باره تأثیری ندارد.

موسیقی در باشگاه ورزشی

س72. جوانی به عنوان مربّی و داور بین المللی بعضی از ورزش ها به کار اشتغال دارد. شغل او اقتضا می کند که به بعضی از باشگاه هایی وارد شود، که غنا و موسیقی حرام در آن ها پخش می شود، با توجه به این که این کار مقداری از هزینه های زندگی او را تأمین می کند، و فرصت های شغلی هم در محل زندگی او کم است، آیا این کار برای او جایز است؟

ج. این شغل برای او اشکال ندارد، هرچند گوش دادن به غنا و موسیقی لهوی برای او حرام است، امّا در موارد اضطراری جایز است داخل مجلس غنا و موسیقی حرام شود، ولی باید از گوش دادن به آن اجتناب کند، و آن چه که بدون اختیار به گوش او می خورد، اشکال ندارد.

گوش دادن یا شنیدن

س73. آیا فقط گوش دادن به موسیقی، حرام است ؛ یا این که شنیدن آن هم حرام است؟

ج. شنیدن غنا یا موسیقی لهوی حکم گوش دادن را ندارد، مگر در بعضی از موارد که شنیدن از نظر عرف گوش دادن محسوب می شود.

موسیقی همراه قرائت قرآن

س74. آیا نواختن موسیقی همراه قرائت قرآن با غیر از آلاتی که استفاده از آن ها در مجالس لهو و لعب معمول است، جایز است؟

ج. تلاوت قرآن کریم با صدای زیبا و صوت مناسب با شأنِ قرآن کریم اشکال ندارد، بلکه امر راجحی است، مشروط براین که به حدّ غنای حرام نرسد، ولی نواختن موسیقی با آن، وجه شرعی ندارد.

طبل زدن در میلاد

س75. طبل زدن در جشن های میلاد و غیر آن چه حکمی دارد؟

ج. استفاده از آلات نوازندگی و موسیقی به نحو لهوی و مناسب با مجالس لهو و گناه به طور مطلق حرام است.

آلات موسیقی برای دانش آموزان

س76. آلات موسیقی که دانش آموزان مدارس عضو گروه های سرود آموزش و پرورش از آن ها استفاده می کنند، چه حکمی دارند؟

ج. آن دسته از آلات موسیقی که در نظر عرف از آلات مشترک قابل استفاده برای کارهای حلال محسوب می شوند، جایز است، به طور غیر لهوی برای مقاصد حلال به کار گرفته شوند ؛ ولی آلاتی که عرفاً از آلات مخصوص لهو محسوب می شوند جایز نیست مورد استفاده قرار گیرند.

ساخت آلات موسیقی و آموزش آن

س77. آیا ساخت سنتور که از آلات موسیقی محسوب می شود، و کسب درآمد با آن به عنوان شغل جایز است؟ آیا بهره گیری از اموال و کمک به ساخت سنتور به منظور توسعه و تکمیل صنعت سنتورسازی و تشویق نوازندگان به نواختن آن جایز است؟ و آیا آموزش موسیقی سنتی ایرانی به قصد نشر و احیای موسیقی اصیل جایز است؟

ج. استفاده از آلات نوازندگی موسیقی برای اجرای سرودهای ملّی یا انقلابی یا هر امر حلال و مفیدی تا زمانی که به حد لهو مضلّ عن سبیل الله و مناسب با مجالس معصیت نرسیده است، اشکال ندارد.
همچنین موسیقی و تعلیم و یادگرفتن و ساختن آلات آن برای اهداف مذکور فی نفسه اشکال ندارد.

آلات لهو

س78. چه آلاتی لهو محسوب می شوند، و استفاده از آن ها به هیچ وجه جایز نیست؟

ج. آلاتی که نوعاً در لهو و لعب به کار می روند، و منفعت حلالی در بر ندارند.

أجرت تکثیر نوارهای موسیقی

س79. آیا گرفتن اجرت برای تکثیر نوارهای صوتی که محتوی امور حرامی هستند، جایز است؟

ج. هر نوار صوتی که گوش دادن به آن حرام است، تکثیر و گرفتن اجرت برای آن هم جایز نیست.

حضور در مجالس غنا و موسیقی

دفتر مقام معظم رهبری
www.leader.ir

س80. آیا حضور در مجالس و محافلی که در آن ها به نوارهای مبتذل غنا گوش داده می شود جایز است؟ در صورتی که در غنا بودن آن شک داشته باشد، با توجه به این که نمی تواند از پخش نوار جلوگیری کند، حکم چیست؟

ج. حضور در مجلس غنا و موسیقی لهوی مناسب با مجالس لهو و گناه در صورتی که منجر به گوش دادن یا تأیید آن شود جایز نیست، ولی در صورت شک در موضوع، حضور در آن مجلس و گوش دادن به آن فی نفسه اشکال ندارد.

حضور در مجالس غنا و موسیقی

س81. حضور در جشن هایی که موسیقی در آن ها نواخته می شود، و افراد مبادرت به رقص می کنند، برای فیلم برداری چه حکمی دارد؟ و آیا استفاده از موسیقی در فیلمها جایز است؟

ج. حضور در جشن های شادی و فیلم برداری مردان از مجالس مردان و زنان از مجالس زنان در صورتی که مستلزم گوش دادن به غنا یا موسیقی حرام و یا ارتکاب هر عمل حرام دیگری نباشد، اشکال ندارد. و همچنین به کارگیری موسیقی لهوی که مناسب با مجالس لهو و گناه باشد، در فیلم ها نیز حرام است.

شرایط وجوب امر به معروف و نهی از منکر

س82. بعضی از رانندگان از نوارهای موسیقی غنا و حرام استفاده می کنند، و علی رغم نصیحت ها و راهنمایی ها آن را خاموش نمی کنند، خواهشمندیم نحوه برخورد مناسب با این موارد و این افراد را بیان فرمایید، آیا برخورد شدید با آنان جایز است یا خیر؟

ج. با تحقق شرایط نهی از منکر، بر شما بیشتر از نهی زبانی از منکر واجب نیست، و در صورتی که مؤثر واقع نشود، واجب است که از گوش دادن به غنا و موسیقی حرام اجتناب کنید، و اگر به طور غیر ارادی صدای موسیقی حرام و غنا به گوش شما برسد، چیزی بر شما نیست.

شرایط امر به معروف و نهی از منکر

س83. من در یکی از بیمارستان ها به کار مقدس پرستاری مشغولم، گاهی در بعضی از قسمت های محل کارم ملاحظه می کنم که تعدادی از بیماران به نوارهای موسیقی مبتذل و حرام گوش می دهند، من آنان را نصیحت می کنم که این کار را نکنند، و بعد از نصیحت مجدّد آنان، چنانچه بی اثر باشد، نوار را از ضبط صوت بیرون آورده و پس از پاک کردن، آن را به آنان بر می گردانم، آیا این گونه برخورد جایز است یا خیر؟

ج. محو محتویات باطل برای جلوگیری از استفاده حرام از نوار، جایز است، ولی این کار منوط به اجازه مالک یا حاکم شرع است.

شرایط امر به معروف و نهی از منکر

س84. از بعضی از منازل صدای موسیقی شنیده می شود که معلوم نیست جایز است یا خیر، و گاهی صدای آن بلند است به طوری که باعث اذیت و آزار مؤمنین می شود، وظیفه ما در برابر آن چیست؟

ج. تعرّض به داخل خانه های مردم جایز نیست، و امر به معروف و نهی از منکر متوقف بر تشخیص موضوع و تحقّق شرایط آن است.

نماز خواندن در محل پخش موسیقی

س85. آیا نماز خواندن در مکانی که موسیقی حرام پخش می شود، صحیح است یا خیر؟

ج. اگر نماز خواندن در آن محل مستلزم گوش دادن به موسیقی حرام باشد، توقف در آن جا جایز نیست، ولی نماز محکوم به صحّت است، و با فرض این که موسیقی باعث عدم توجه و تمرکز حواس می شود، نماز خواندن در آن مکان مکروه است.

استفاده از آلات موسیقی در عزاداری ها

س86. استفاده از آلات موسیقی مانند ارگ (از آلات موسیقی و شبیه پیانو است) و سنج و غیر آن ها در مراسم عزاداری چه حکمی دارد؟

ج. استفاده از آلات موسیقی، مناسب با عزاداری سالار شهیدان نیست، و شایسته است مراسم عزاداری به همان صورت متعارفی که از قدیم متداول بوده برگزار شود.

مداحی زن

س87. آیا خواندن زن در مجالس عزاداری با علم او به این که مردان نامحرم صدای او را می شوند جایز است؟

ج. اگر خوف مفسده باشد، باید از آن اجتناب شود.

موسیقی در مسجد

س88. آیا پخش موسیقی شاد از مسجد به مناسبت جشن میلاد ائمه معصومین (علیهم السلام) شرعاً اشکال دارد؟

ج. واضح است که مسجد جایگاه شرعی خاصی دارد، لذا اگر پخش موسیقی در آن منافی با حرمت مسجد باشد، حرام است، حتی اگر موسیقی غیر لهوی باشد.

تحقیق راجع به موسیقی درمانی در غرب

س89. مباحث من راجع به تحقیقاتی است که در محافل علمی غرب راجع به تسکین درد از طریق معالجه با موسیقی، معالجه با لمس، معالجه با رقص، معالجه با دارو، و معالجه از طریق الکتریسیته مطرح است، و مباحث آنان در این زمینه نتیجه هم داده است، آیا شرعاً مبادرت به این تحقیقات جایز است؟

ج. تحقیق راجع به امور مذکور و آزمایش مقدار تأثیر آن ها در درمان بیماری ها شرعاً اشکال ندارد، به شرطی که مستلزم ارتکاب اعمالی که شرعاً حرام هستند نباشد.

معیار در حرمت موسیقی

س90. حرمت استماع موسیقی مبنی بر محتوی آن، آهنگ و یا هر دو می باشد؟

ج. موسیقی لهوی که متناسب با مجالس عیش و نوش باشد جائز نیست و محتوی هم اگر شهوت انگیز یا موجب مفسده باشد، حرام است.

استفاده از آلات موسیقی

س91. حکم استفاده از آلات موسیقی چیست؟

ج. استفاده از ابزار موسیقی برای نواختن موسیقی حرام جایز نیست.

استفاده از تنبک، دایره، قابلمه، طشت در مجالس عروسی

س92. حکم استفاده از تنبک، دایره، قابلمه و یا طشت در مجالس عروسی یا شادی چیست؟

ج. استفاده از آلات مختص، حرام است مطلقا ؛ و استفاده ی حرام از آلات مشترکه، نیز جائز نمی باشد.

حکم موسیقی مشکوک

س93. حکم موسیقی مشکوک چیست؟

ج. با فرض شک محکوم به حلیّت است.

آهنگ های صدا و سیما

س94. موسیقی و آهنگ های صدا و سیمای جمهوری اسلامی چه حکمی دارد؟آیا می توان گفت همه ی آن ها به علت حضور نمایندگان ولیّ فقیه جایز است؟

ج. مجرّد پخش از صدا وسیما، دلیل بر حلیّت آن نیست.

استماع ترانه

س95. استماع نوارهای مبتذل و مطرب چه حکمی دارد؟

ج. گوش دادن به نوار خوانندگی یا نوازندگی لهوی که مخصوص مجالس لهو و لعب است جایز نیست.

استماع موسیقی در اماکن عمومی

س96.
الف) شنیدن آهنگ های مبتذل و مطرب در ماشین های مسافربری (برای مسافرین) چه حکمی دارد؟
ب) وظیفه ی شخص نسبت به نهی از منکر چیست؟

ج.
الف و ب) اگر از نوع غنا یا موسیقی لهوی که متناسب با مجالس عیش و نوش و خوشگذرانی باشد و پخش شود، مسافرین باید از گوش دادن به آن خودداری نموده، و نهی از منکر کنند، حتّی برای کسی که او را به طرب نیندازد، و تحریک نکند.

تعلیم و تعلّم موسیقی

س97. یاد دادن و یاد گرفتن موسیقی چه حکمی دارد؟

ج. یاد دادن و یاد گرفتن موسیقی لهوی متناسب با مجالس عیش و نوش و خوشگذرانی جائز نیست.

حکم ساختن آلات موسیقی

س98. ساختن آلات موسیقی چه حکمی دارد؟

ج. ساختن آلات مذکور برای هر امر حلال و مفیدی تا زمانی که به حدّ مناسب با مجالس معصیت نرسیده، فی نفسه اشکال ندارد.

کسب درآمد از راه خرید و فروش آلات موسیقی

س99. کسب درآمد از راه خرید و فروش آلات موسیقی چه حکمی دارد؟

ج. خرید و فروش آلات موسیقی (نوازندگی) اگر برای امر حلال و مفیدی باشد، فی نفسه اشکال ندارد.

کسب درآمد از راه نواختن موسیقی

س100. پولی که از راه برگزاری مجالس برای نواختن موسیقی پرداخت می شود، چه حکمی دارد؟

ج. هر موسیقی که گوش دادن به آن حرام باشد، گرفتن اجرت برای آن هم جایز نیست.

خرید و فروش آلات موسیقی

س101. خرید و فروش آلات موسیقی چه حکمی دارد؟

ج. خرید و فروش آلات مشترک برای نواختن موسیقی غیرلهوی اشکال ندارد.

ورزش با موزیک

س102. ورزش صبحگاهی با موزیکهائی که در باشگاهها و یا تلویزیون پخش می شود، چه حکمی دارد؟

ج. ورزش اشکال ندارد ؛ ولی اگر نوازندگی از نوع لهوی متناسب با مجالس معصیت باشد، گوش دادن به آن جایز نیست.

پخش موسیقی در مسجد

س103. آیا در مناسبت های ملی مثل دهه فجر، می توان در داخل مسجد آهنگ های حماسی را پخش و اجرا کرد؟

ج. واضح است که مسجد جایگاه شرعی خاصی دارد، لذا اگر پخش موسیقی در آن منافی با حرمت مسجد باشد، حرام است، حتی اگر موسیقی غیر لهوی باشد.

موسیقی

س104. آیا گوش دادن آهنگ های غمگین در ایام دهه فاطمیه گناه دارد؟

ج. در هر صورت باید شأن و حرمت ایام عزای اهل بیت (علیهم السلام) مراعات شود.

غنا

س105. غنا چیست؟ آیا غنا فقط شامل صدای انسان است، یا این که شامل صداهای حاصل از آلات موسیقی هم می شود؟

ج. غنا عبارت است از صدای انسان در صورتی که با ترجیع همراه بوده و مناسب مجالس لهو و گناه باشد، که خواندن به این صورت و گوش دادن به آن حرام است.

استماع غنا

س106. آیا گوش دادن به غنا در خانه جایز است؟ اگر در فردی تأثیر نداشته باشد چه حکمی دارد؟

ج. گوش دادن به غنا به طور مطلق حرام است، چه در خانه به تنهایی شنیده شود، و یا در حضور دیگران ؛ و چه در او تأثیر بگذارد یا خیر.

آوازه خوانی بدون استفاده از آلات لهو

س107. آوازه خوانی زنان در مجالس مولودی، جشن و شادی، عقد و عروسی، در صورتی که نامحرم صدای زن را نشنود، و آلات لهو هم استعمال نشود، در موارد ذیل چه حکمی دارد؟
الف) به صورت تک خوانی و جمع خوانی
ب) خواندن متن برخی ترانه ها بدون موسیقی

ج. الف و ب) اگر آوازه خوانی به نحو لهوی مضلّ عن سبیل الله باشد، اشکال دارد ؛ و فرقی بین عروسی و غیر آن نیست.

تک خوانی زن

س108. حکم تک خوانی بانوان اعمّ از صوت قرآن و سرود، در معرض نامحرم چیست؟

ج. اگر موجب ریبه و فساد است، و جلب توجه نامحرم می کند، جایز نیست.

جمع خوانی خانم ها در مقابل آقایان

س109. آیا سرودهایی که به وسیله خانم ها در حضور آقایان اجرا می شود، شرعاً جایز است؟

ج. اگر صدای زنان به صورت غنا باشد، و یا مفسده ای بر آن مترتّب گردد، جایز نیست.

استماع صوت قرآن از خواننده ی ترانه های مبتذل

س110. اگر خواننده های ترانه های مبتذل، قرآن را با صوت بخوانند یا در مدح ائمه (علیهم السلام) خوانندگی کنند، آیا شنیدن صدای آنها محلّ اشکال است؟

ج. اشکال ندارد.

خواندن و سرودن شعر

س111. خواندن و سرودن شعر در مدح ائمه (علیهم ا لسلام) مسائل اخلاقی یا وصف طبیعت و... چه حکمی دارد؟ (در فرض جواز، آیا کراهتی بر آن مترتب است یا خیر؟)

ج. جایز است، و کراهت آن ثابت نیست.

خواندن و سرودن شعر مبتذل

س112.
الف) خواندن و سرودن شعر پیرامون مطالب مبتذل بدون استفاده از آلات لهو و لعب، چه حکمی دارد؟
ب) مطالعه اشعار فوق یا زمزمه کردن آنها چطور؟

ج. الف و ب) ترویج ابتذال جایز نیست.

استماع هلهله زنان

س113. اگر نامحرم صدای هلهله ی زنان را در مولودی بشنود، چه حکمی دارد؟

ج. اگر موجب ریبه یا مفسده ای نباشد، اشکال ندارد.